

PREDLOG MAPE PUTA ISPUNJENJA ZAVRŠNIH MJERILA ZA PRIVREMENO ZATVARANJE PREGOVORA U PREGOVARAČKOM POGLAVLJU 16 – POREZI

1. OPŠTE INFORMACIJE O POGLAVLJU

Svaka država članica EU odgovorna je za upravljanje vlastitom poreskom politikom, koja je temeljno obilježje nacionalnog suvereniteta. U oblasti poreza i dalje se primjenjuje konsenzualno odlučivanje među državama članicama. Ipak, postoje neka zajednička pravila koja, u duhu nenarušavanja tržišne utakmice, propisuju minimalne poreske stope. Razlike u poreskim sistemima država članica, kao i u nacionalnim poreskim politikama koje one vode, izazivaju diskriminaciju u pogledu investicija između država članica, pa je određena poreska harmonizacija postala neophodan uslov funkcionisanja jedinstvenog tržišta EU.

Poreska politika Crne Gore zasniva se na: sveobuhvatnosti poreskih obveznika (fizičkih i pravnih lica), niskim i konkurentnim poreskim stopama i veoma selektivnim poreskim olakšicama. Poreski sistem Crne Gore sastoji se od više vrsta poreza i drugih fiskaliteta.

Poglavlje Porezi podijeljeno je na četiri potpoglavlja: **indirektno oporezivanje, direktno oporezivanje, administrativna saradnja i uzajamna pomoć, operativni kapaciteti i kompjuterizacija.**

Direktni porezi, koji terete privrednu sposobnost obveznika neposredno pogađajući njihovu imovinu ili prihode, čine: porezi na prihode, odnosno dohodak, porezi na imovinu i porezi na upotrebu dobara.

Većinu odredbi vezanih uz ove vrste poreza države članice određuju same, poštujući četiri slobode iz Ugovora o Evropskoj zajednici (slobodu kretanja roba, usluga, osoba i kapitala). Pravna tekovina Evropske unije na polju direktnih poreza odnosi se uglavnom na poreze na dobit (koje plaćaju preduzeća). Cilj EU je sprečavanje štetne poreske konkurencije između država članica i podupiranje načela slobodnog kretanja kapitala.

Indirektni porezi, koji se naplaćuju u vezi s radnjama proizvodnje, potrošnje ili razmjene dobara, odnose se na porez na dodatu vrijednosti (PDV) i akcize na duvanske proizvode, alkohol, energente i električnu energiju, koji neposredno utiču na slobodno kretanje robe i slobodu pružanja usluga. Stoga je potrebno usklađivanje na nivou EU, jer promjene i razlike u PDV-u ili akcizama za navedene proizvode mogu lako narušiti tržišnu konkurenciju.

U strukturi poreskih prihoda dominiraju indirektni porezi i to porez na dodatu vrijednost i akcize, a slijede porez na dohodak fizičkih lica i porez na dobit.

Zakonodavstvo Unije u području **administrativne saradnje i uzajamne pomoći** između poreskih i carinskih tijela zemalja članica nudi rješenja u vezi razmjene informacija, kako bi se, s jedne strane, onemogućilo nezakonito i zakonito izbjegavanje plaćanja poreza, a s druge, omogućilo prikupljanje podataka o poreskim subjektima, kako automatizmom, tako i na zahtjev.

Pravna tekovina EU u oblasti **operativnog kapaciteta i kompjuterizacije** obuhvata pravila u vezi sa uspostavljanjem i funkcionisanjem različitih informacionih sistema za razmjenu podataka između nacionalnih

poreskih uprava (na primjer, informacijski sistem za razmjenu podataka o PDV, informacijski sistem za povraćaj PDV, informacijski sistem za razmjenu podataka između država članica u vezi sa posebnim programom za elektronske usluge koje subjekti van EU pružaju građanima EU).

Poglavlje 16 – Porezi je zvanično otvoreno na Međuvladinoj konferenciji održanoj **30. III 2015.**

Vlada je na sjednici održanoj 16. IX 2021. usvojila novu Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 16 – Porezi.

1.1. IZAZOVI PREPOZNATI U PROCESU USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA SA PRAVNOM TEKOVINOM EU

Najznačajniji izazovi u ovom poglavlju se odnose na usklađivanje poreskog zakonodavstva u oblasti direktnog i indirektnog oporezivanja sa direktivama EU. Naime, kada je u pitanju oblast **indirektnog oporezivanja**, poreske stope poreza na dodatu vrijednost koje se primjenjuju u Crnoj Gori su u skladu sa pravnom tekovinom propisanom Direktivom 2006/112, koja propisuje da snižena stopa može minimalno iznositi 5 odsto, a opšta stopa 15 odsto, dok za maksimalnu stopu ne postoje ograničenja. U dijelu koji se odnosi na primjenu važećih odredbi Zakona koje nijesu u skladu sa EU direktivama a koje se odnose na primjenu određenih oslobođenja (oporezivanje servisnih usluga u marinama), kao i primjenu nulte stope za promet određenih proizvoda i usluga, navedene odredbe će se primjenjivati do datuma ulaska u EU.

Razvoj energetske tržišta i međusobna integracija na regionalnom nivou kao i integracija sa zemljama članicama EU, jedan je od osnovnih prioriteta u zemljama Jugoistočne Evrope, uključujući i Crnu Goru. Crna Gora je zemlja koja pokazuje interes i djeluje u pravcu stvaranja čvrste osnove za razvoj energetske tržišta i njegove integracije, posebno sa zemljama regiona. Ukidanje poreskih barijera je takođe preduslov, odnosno, imaju veliki značaj u procesu unapređenja energetske tržišta Crne Gore.

Aktivnosti oko izmjene i dopune Zakona o PDV u dijelu oporezivanja električne energije datiraju od 2019., i nastavljene su sa određenim intezitetom i u 2020-2021., uz tehničku pomoć Sekretarijata Energetske zajednice, čija je misija, između ostalog stvaranje integrisanog energetske tržišta koje omogućava prekograničnu trgovinu energijom i integraciju sa tržištem EU.

Oblast oporezivanja električne energije i njenog usaglašavanja sa Direktivom Savjeta 2006/112/EU – Zajednički sistem oporezivanja PDV planiran za III kvartal 2022. (srednjoročnim programom rada Vlade za period 2022-2024.).

U skladu sa Srednjoročnim Programom rada Vlade za period 2022-2024., nastavak usklađivanja u oblasti poreza na dodatu vrijednost će se vršiti:

- u III kvartalu 2022., u dijelu koji se odnosi na oporezivanje električne energije i investicionog zlata,
- u III kvartalu 2023., u dijelu koji se odnosi na posebne postupke oporezivanja,

- do datuma pristupanja EU, u dijelu obezbjeđenja infrastrukture za primjenu IT sistema EU u vezi razmjene informacija o PDV-u (VIES).

U dijelu koji se odnosi na oblast **akciznog zakonodavstva** ono je u pogledu visine poreskih stopa u potpunosti usklađeno sa minimalnim iznosima koji su propisani direktivama EU, osim u dijelu oporezivanja cigareta (Direktiva Savjeta 2011/64/EZ predviđa minimum od 90€/kg a u Crnoj Gori je trenutno taj iznos 73 €/1000 komada), gdje će se to povećanje vršiti dinamikom postepenog usklađivanja do postizanja potpune usklađenosti. Takođe, u ovom dijelu je neophodno nastaviti usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2003/96 o restrukturiranju okvira Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije kojim će se proširiti obuhvat proizvoda koji podliježu obavezi plaćanja akcize i na druge energente i električnu energiju. Pored navedenog budućim izmjenama Zakona nastaviće se usklađivanje Zakona sa Direktivom Savjeta 2008/118/EZ u dijelu koji se odnosi na elektronsko praćenje akcizne robe koja je pod režimom odloženog plaćanja akcize (EMCS), kao i u dijelu koji se odnosi na primjenu sniženih stopa akcize za etil alkohol a koji proizvode mali proizvođači i propisivanje bližeg postupka i načina plaćanja akcize od strane malih proizvođača alkoholnih pića.

U skladu sa Srednjoročnim Programom rada Vlade za period 2022-2024., nastavak usklađivanja u oblasti akciza će se vršiti:

- u IV kvartalu 2023., u dijelu koji se odnosi na dalje usklađivanje u oblasti oporezivanja energenata i električne energije,

- do datuma pristupanja EU, u dijelu koji se odnosi na obezbjeđenje infrastrukture za elektronsko praćenje akcizne robe koja je pod režimom odloženog plaćanja akcize (EMCS).

Zakon o poreskoj administraciji usklađuje se sa Direktivom Savjeta 2011/16/EU, Direktivom Savjeta 2014/107/EU, Direktivom Savjeta 2016/881 i Direktivom Savjeta 2010/24/EU. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji koji se nalazi u skupštinskoj proceduri, izvršeno je usklađivanje ovog zakona u dijelu koji se odnosi na obaveznu automatsku razmjenu informacija, između poreskog organa i nadležnih organa država članica EU ili drugih država odnosno teritorija država, o ostvarenim prihodima i računima rezidenata drugih država, kao i o načinu izvještavanja finansijskih institucija o računima koje posjeduje ili kontroliše rezident države članice EU ili druge države, kojim će biti detaljno propisana pravila i mjere dubinske analize, kao i način i postupak razmjene informacija između poreskog organa i nadležnih organa drugih država. Takođe, potpuna usklađenost sa Direktivom Savjeta 2016/881 će se postići donošenjem podzakonskih akata koji se odnose na opseg i uslove obavezne automatske razmjene informacija o izvještajima po zemljama, kao i na način izvještavanja pravnog lica, rezidenta Crne Gore, koji je član međunarodne grupe povezanih pravnih lica koji obavljaju djelatnost u drugoj državi, o ostvarenim prihodima i plaćenog poreza na dobit u toj drugoj državi, za svakog člana grupe povezanih lica, prema državi članici EU ili drugoj državi. U dijelu koji se odnosi na administrativnu saradnju i razmjenu informacija u oblasti oporezivanja i ukazujemo da će se do dana ulaska Crne Gore u EU postići potpuna usklađenost navedenog zakona sa Direktivom Savjeta 2011/16/EU, u dijelu koji se odnosi na ograničenja razmjene informacija, imajući u vidu da treba da se izvrši usklađivanje svih ugovora o

izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji se odnose na Crnu Goru sa Multilateralnom Konvencijom za primjenu mjera koje se, u cilju sprječavanja erozije poreske osnovice i premještanja dobiti, odnose na poreske ugovore.

U skladu sa Srednjoročnim Programom rada Vlade za period 2022-2024., nastavak usklađivanja u ovoj oblasti izvršiće se:

- u III kvartalu 2023. će se izvršiti usklađivanje važećeg zakona sa Direktivom Savjeta 2010/24/EU o međusobnoj pomoći za povraćaj potraživanja u vezi sa porezima, carinama i drugim mjerama. Navedenim izmjenama stvoriće se pravni osnov za pružanje uzajamne pomoći između država članica i drugih država za povraćaj međusobnih potraživanja u vezi sa određenim porezima i drugim mjerama, čime će se doprinijeti pravilnom funkcionisanju tržišta. Takođe, na ovaj način osiguraće se fiskalna neutralnost i omogućiti državama da uklone diskriminatorne zaštitne mjere u prekograničnim transakcijama koje su dizajnirane da spriječe prevare i budžetske gubitke,
- Do ulaska u EU izvršiće se potpuna usklađenost sa Direktivom 2011/16/EU u dijelu koji se odnosi na ograničenja u dijelu razmjene informacija, imajući u vidu da treba da se izvrši usklađivanje svih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji se odnose na Crnu Goru sa Multilateralnom Konvencijom za primjenu mjera koje se u cilju sprječavanja erozije poreske osnovice i premještanja dobiti odnose na poreske ugovore.

U oblasti **direktnog oporezivanja** preostalo je usklađivanje **Zakona o porezu na dobit pravnih lica** sa Direktivom Savjeta 2009/133/EC - o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na spajanja, podjele, djelomične podjele, prijenose imovine i zamjene dionica društava iz različitih država članica te na prienos sjedišta SE-a ili SCE-a iz jedne države članice u drugu. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, koji se nalazi u skupštinskoj proceduri, izvršeno je uskladjivanje sa Direktivama Evropske unije i to Direktivom Savjeta 2011/96/EU (posljednji put izmijenjena sa Direktivom Savjeta 2014/0086/EU i 2015/0121/EU) o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na matična i zavisna društva iz država članica EU i Direktivom Savjeta EU 2003/49/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja isplata kamata i autorskih naknada između povezanih društava iz država članica EU.

2. ZAVRŠNA MJERILA

U okviru ovog poglavlja je postignut visok stepen usklađenosti s EU propisima, a Crna Gora aktivno radi na ispunjenju završnih mjerila. Crna Gora u okviru ovog poglavlja ima definisana tri završna mjerila, i to:

1. **MJERILO: Crna Gora usvaja zakone u područjima koja zahtijevaju daljnje usklađivanje. Trebalo bi, prije svega, ostvariti značajan napredak u smjeru usklađivanja u području PDV-a, akciza i direktnih poreza. Podnositi Komisiji detaljan plan za postizanje pune usklađenosti sa pravnom tekovinom EU do datuma pristupanja.**

Skupština je 16. VII 2020., donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama** ("Sl. list CG", broj 76/20), kojim je izvršeno uvođenje novog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka će se omogućiti programsko povezivanje softvera za razmjenu podataka u digitalnom obliku čime će se obezbijediti međusobna povezanost i interoperabilnost sa drugim carinskim kao i sa budućim aplikacijama, što će doprinijeti jačanju naplate akcizne dažbine. Novi informacioni sistem, čija implementacija je otpočela 1. I 2021., omogućiće

privrednicima pored ostalog, pojednostavljenje i brže prijavljivanje obaveza, skraćenje vremena kod pojedinih poslovnih procesa, mogućnost značajnog poboljšanja, smanjenja operativnih troškova i isključenost grešaka prilikom popunjavanja podataka u aplikaciji.

Skupština je 30. VII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost** ("Sl. list CG", broj 80/20), kojim su izvršene između ostalog, određene izmjene kod oporezivanja prometa proizvoda, usluga i uvoza po sniženoj stopi od 7%. Naime, propisano je da se usluge pripremanja i usluživanja hrane, flaširane vode za piće i bezalkoholnih negaziranih pića u restoranima i objektima u kojima se pružaju catering usluge oporezuju po sniženoj stopi od 7%, i navedeno zakonsko rješenje se primjenjuje od 1. IX 2021. Pored navedenog, propisano je da se oporezivanje po sniženoj stopi od 7% vrši na usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, osim alkoholnih pića, gaziranih pića sa dodatkom šećera i kafe, u objektima za pružanje ugostiteljskih usluga, i ovo rješenje se primjenjivalo do 31. VIII 2021.

Skupština je 27. V 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost** ("Sl. list CG", broj 59/21), kojim je uvedeno povećanje nivoa oporezivog prometa kao uslova za registraciju za PDV, sa 18.000€ na 30.000€. Takođe, propisano je da se promet i uvoz jaja oporezuje po sniženoj stopi PDV-a od 7%. Pored navedenog, Zakon propisuje pravno-tehničko usklađivanje pojmova sadržanih u Zakonu o porezu na dodatu vrijednost sa pojmovima sadržanim u Zakonu o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvenciji UN o pravima lica sa invaliditetom, na način da se termini: „invalida u invalidskim kolicima“ zamjenjuju riječima „lica sa invaliditetom“.

Zakonodavne aktivnosti koje su u toku:

- Vlada je na sjednici od 13. V 2021. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji** i uputila Skupštini na dalju proceduru. Navedenim Predlogom zakona vrši se usklađivanje važećeg Zakona o poreskoj administraciji sa Direktivom Savjeta 2011/16/EU o administrativnoj saradnji u oblasti oporezivanja (DAC 1), kao i izmjenama navedene direktive i to: Direktivom Savjeta 2014/107/EU u vezi obavezne automatske razmjene informacija u oblasti oporezivanja (DAC 2), Direktivom Savjeta 2016/881/EU u vezi obezbjeđivanja informacija o izvršenim transakcijama između povezanih lica (DAC 4) i Direktivom Savjeta 2016/2258 u vezi pristupa poreskog organa informacijama za sprječavanje pranja novca (DAC 5), čime će se obezbijediti pravni okvir za razvoj sistema razmjene informacija između nadležnih organa koji će doprinijeti jačanju nacionalnih poreskih sistema i poboljšanju naplate poreza.

Podzakonski akti za njegovu implementaciju, donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Isti će biti upućeni Evropskoj komisiji radi davanja mišljenja, i to:

1. Pravilnik o bližem načinu izvještavanja o računima rezidenata država članica EU, drugih država odnosno teritorija država
2. Pravilnik o načinu razmjene informacija sa nadležnim organima država članica EU, drugih država odnosno teritorija država
3. Pravilnik o bližem načinu izvještavanja o poslovanju povezanih lica.

- Vlada je na sjednici od 12. XI 2021. godine utvrdila **Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama**, koji se trenutno nalazi u skupštinskoj proceduri. Naime, u cilju daljeg usaglašavanja visine akcize na cigarete sa zahtjevima Direktive 2011/64/EU kojim je definisano da minimalna visina akcize na sve cigarete ne smije biti manje od 90€ na 1000 komada, kao i suzbijanja negativnih efekata koje upotreba duvanskih proizvoda ima na zdravlje građana, od 1. I 2022. planirano je ubrzanje postojećeg akciznog kalendara specifične akcize na cigarete i predloženo je njeno povećanje sa postojećih 37€ na 47€ za 1000 komada, od 1. I 2022. Nastavak postepenog usklađivanja izvršio bi se od 1. I 2023. (49€ za 1000 komada), dok bi od 1. I 2024. visina specifične akcize iznosila 51€ za 1000 komada. Stopa proporcionalne akcize će ostati na nivou iz 2021. i iznosiće 29% od maloprodajne cijene. Predloženim zakonom se propisuje akcizni kalendar minimalne akcize za cigarete a koja bi od 1. januara do 31. decembra 2022. iznosila 84,7€ za 1000 komada cigareta, u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023 taj iznos bi bio 88,15€ za 1000 komada cigareta dok bi od 1. januara 2024. godine ona iznosila 91,6 € za 1000 komada cigareta čime će se obezbijediti potpuna usklađenost Zakona sa Direktivom Savjeta 2011/64/EU.

- Vlada je na sjednici od 30. VII 2021. godine utvrdila **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica**, koji se nalazi u skupštinskoj proceduri. Ovim zakonom je izvršeno usklađivanje nacionalnog poreskog zakonodavstva sa Direktivama Evropske unije i to: Direktivom Savjeta 2011/96/EU (posljednji put izmijenjena sa Direktivom Savjeta 2014/0086/EU i 2015/0121/EU) o zajedničkom sistemu oporezivanja koji se primjenjuje na matična i zavisna društva iz država članica EU i Direktivom Savjeta EU 2003/49/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja isplata kamata i autorskih naknada između povezanih društava iz država članica EU. U cilju sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza, odnosno smanjenja poreske evazije, a uzimajući u obzir sve veći broj poreskih obveznika koji imaju transakcije sa povezanim licima, ukazala se potreba za izmjenama i dopunama važećeg zakona u dijelu koji se odnosi na oporezivanje transakcija između povezanih lica u oblasti transfernih cijena.

2. MJERILO: Crna Gora ima odgovarajući administrativni kapacitet i potrebnu infrastrukturu u svojim centralnim i lokalnim poreskim ispostavama za sprovođenje i primjenu poreskog zakonodavstva i efikasno prikupljanje poreza i kontrolu poreskih obveznika. Osim toga, Crna Gora utvrđuje sve aranžmane za Centralnu kancelariju za vezu i Centralnu kancelariju za razmjenu podataka u oblasti akciza, kako bi se osiguralo da će imati dovoljno zaposlenih i operative nakon pristupanja.

Crna Gora je u aprilu 2018. postala članica **Globalnog foruma za transparentnost i razmjenu informacija u poreske svrhe** i na taj način je pokazala svoju posvećenost u borbi protiv poreskih prevara i utaje poreza i zajedno sa drugim zemljama članicama će raditi na suzbijanju utaje poreza primjenom dva međunarodno dogovorena standarda razmjene informacija u poreske svrhe: razmjena informacija na zahtjev (EOIR) i automatska razmjena informacija o finansijskom računu (AEOI).

Crna Gora je, 12. IX 2019., uputila pismo namjere Globalnom forumu o transparentnosti i automatskoj razmjeni informacija u poreske svrhe, kojim se obavezala da će implementirati Standard za automatsku razmjenu informacija o finansijskim računima u poreske svrhe (AEOI standarda), odnosno da će prvu razmjenu informacija u skladu sa ovim standardom otpočeti u septembru 2023.

Rad na uspostavljanju **Kancelarije za vezu** (Central liason office – CLO) je počeo kroz projekat IPA 2014 i predviđeno je da će Kancelarija biti u potpunosti operativna do dana pristupanja EU. Imajući u vidu da do sada nije postojao zakonodavni osnov za automatsku razmjenu informacija, što je osnovna djelatnost Centralne kancelarije za vezu. Izmjene Zakona o poreskoj administraciji će sadržati odredbe vezane za razmjenu informacija za sve četiri direktive kojima se reguliše ova oblast (DAC I, II III i IV). Očekuje se i nastavak rada na izradi priručnika za operativni rad ove kancelarije i ispunjavanje IT uslova za automatsku razmjenu informacija.

Vlada je, na sjednici od 18. IV 2019., usvojila Informaciju o potrebi potpisivanja **Multilateralne konvencije za primjenu mjera koje se u cilju sprečavanja erozije poreske osnovice i premještanja dobiti** odnose na poreske ugovore, čiji je cilj brza i konzistentna primjena rješenja radi sprječavanja izbjegavanja plaćanja u međunarodnom kontekstu. Navedena konvencija sadrži dva minimalna standarda koji će Crna Gora morati da inkorporira u svoje obuhvaćene poreske ugovore (sprječavanje zloupotrebe poreskog ugovora u cilju eliminisanja dvostrukog oporezivanja bez stvaranja mogućnosti da dođe do neoporezivanja ili nelegalnog smanjenja poreza i unaprjeđenje postupka zajedničkog dogovaranja poreskih organa.

Predlog Zakona o potvrđivanju Multilateralne Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreskim pitanjima („Sl.list CG - Međunarodni ugovori“, broj 12/19), koji je usvojen na sjednici Skupštine od 27. XII 2019. Ovim zakonom omogućava se sprovođenje navedene konvencije u cilju pružanja pomoći između država potpisnica, u vidu razmjene informacija na zahtjev automatski i spontano, pomoć u naplati inostranih poreskih potraživanja, kao i pomoć u dostavljanju dokumentacije. Potpisivanje navedene konvencije predstavlja značajan korak naprijed ne samo u ispunjavanju međunarodnih obaveza Crne Gore u oblasti oporezivanja, već i u poboljšanju transparentnosti i jačanju poreske discipline poreskih obveznika.

Crna Gora se 5. XII 2019. pridružila **Inkluzivnom okviru za BEPS**, i na taj način Crna Gora je ispunila i poslednji od tri kriterijuma koje je propisao Savjet EU.

3. MJERILO: Crna Gora pokazuje dovoljan napredak u razvoju svih IT sistema poreske uprave uključujući i one koje se odnose na međusobno povezivanje, naročito onima za PDV (VIES), akcize (EMCS) i IT sisteme potrebne za poresku saradnju i razmjenu informacija u području direktnog oporezivanja.

U okviru **Projekta reforme uprave prihoda** (finansiranog zajmom Svjetske banke) koji podrazumijeva uvođenje IRMS (Integrirani informacioni sistem), kao i modernizaciju poslovnih procesa u skladu sa trenutnim trendovima u digitalizaciji usluga poreskih obveznika, početkom jula 2020. u oblasti e-fiskalizacije, potpisan je ugovor sa izabranim ponuđačem, Konzorcijumom „OSA / NEOS“. Izrađen je i usvojen plan projekta, koji je u skladu sa realizacijom započeo. E-fiskalizacija je počela sa radom 1. I 2021. sa prelaznim periodom primjene od šest mjeseci do kojeg bi svi poreski obveznici trebalo da počnu sa primjenom ovog sistema. Započeo je i postupak kojim se registracija osnivanja privrednog subjekta vrši elektronskim putem. Primjena sistema online fiskalizacije u realnom vremenu, počela je od 1. VII 2021., za sve obveznike u skladu sa Zakonom.

Nastavljena je tehnička pomoć kroz projekat tehničke pomoći sredstvima Višekorisničke IPA-e koju pružaju eksperti MMF-a, na osnovu TADAT procjene odrađene na kraju 2015. Tehnička pomoć je realizovana putem on-line radionica (1. IX do 30. XI 2020.).

B) PREOSTALI KLJUČNI KORACI U 2022-2023. GODINI

TABELA

	Akt/Aktivnost	Noseća institucija	Rok	Finansijska procjena i izvor finansiranja
Strateški dokumenti	/	/	/	/
Zakoni i podzakonska akta	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica	MFSS	Predlog zakona se nalazi u skupštinskoj proceduri. Po programu rada Vlade izrada predloga zakona predviđena je za IV kvartal 2021.	Sredstva nijesu potrebna
	Pravilnik o načinu izdavanja i bližem sadržaju potvrde koju izdaje poreski organ primaocu kamata i autorskih naknada	MFSS	Navedeni podzakonski akt donijeće se u roku od godinu dana od dana početka primjene Zakona o porezu na dobit pravnih lica	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica	MFSS	2023/III	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama	MFSS	2023/IV	Iz budžeta
	Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost	MFSS	2022/III 2023/III	Iz budžeta
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji	MFSS	Predlog zakona je u skupštinskoj proceduri.	Sredstva nijesu potrebna
	Pravilnik o bližem načinu izvještavanja o računima rezidenata država članica EU, drugih država ili teritorija država	MFSS	U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji.	Sredstva obezbijedenja kroz RARP projekat uz podršku Svjetske banke

	Pravilnik o načinu razmjene informacija sa nadležnim organima država članica Evropske unije, drugih država odnosno teritorija država	MFSS	U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji.	Sredstva obezbijedenja kroz RARP projekat uz podršku Svjetske banke
	Pravilnik o blizem načinu izvještavanja o poslovanju povezanih pravnih lica (Izvještaj država po država)	MFSS	U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji.	Sredstva obezbijedenja kroz RARP projekat uz podršku Svjetske banke
	Zakon o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima	MFSS	Napomena: U toku je priprema Predloga Informacije o potrebi potpisivanja Multilateralnog sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima. Nakon njegovog potpisivanja pristupiće se pripremi Predloga zakona za ratifikaciju (rok zavisi od datuma usvajanja Zakona o poreskoj administraciji nakon čega će se otpočeti sa aktivnostima u vezi potpisivanja Sporazuma i njegove ratifikacije) .	Iz budžeta (na godišnjim osnovama shodno iznosu koji odredi OECD)
Administrativni kapaciteti: 1. Zapošljavanja 2. Obuke	1. Zapošljavanja - Kancelarija za vezu	MFSS	Po sistematizaciji su zapošljena 2 državna službenika (realizovano)	Iz budžeta
	2. Obuke – u oblasti izrade priručnika za razmjenu informacija (automatsku i po zahtjevu). Od decembra 2020. je u okviru Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe odrađena procjena spremnosti kako po pitanju pravne regulative tako i po pitanju IT (zaštite i	MFSS	Obavezujuće da do marta 2023. automatski razmjenjujemo informacije	Iz budžeta

	sigurnosti podataka koji se razmjenjuju). U decembru je najavljena posjeta konsultanta angažovanog od strane Globalnog foruma vezano za zaštitu i sigurnost podataka.			
--	---	--	--	--

C) PRAKSA DRŽAVE ČLANICE EU

EU nema direktnu ulogu u prikupljanju poreza ili određivanju poreskih stopa. O visini poreza koji plaća svaki građanin odlučuje vlada pojedinačnih država, kao i o načinu trošenja prikupljenih poreza.

EU, međutim, nadgleda nacionalna poreska pravila u nekim oblastima; posebno u vezi sa poslovnom i potrošačkom politikom EU, kako bi se osigurao slobodan protok roba, usluga i kapitala oko EU (na jedinstvenom tržištu), da preduzeća u jednoj zemlji nemaju nepravednu prednost u odnosu na konkurente u drugoj, da porezi ne diskriminišu potrošače, radnike ili preduzeća iz drugih zemalja EU i sl.

Kada je u pitanju direktno oporezivanje, EU je uspostavila neke harmonizovane standarde za oporezivanje pravnih i fizičkih lica, a zemlje članice su preduzele zajedničke mjere kako bi spriječile izbjegavanje poreza i dvostruko oporezivanje.

Što se tiče indirektnog oporezivanja, EU koordinira i usklađuje Zakon o porezu na dodatu vrednost (PDV) i akcizama. Osigurava da konkurencija na unutrašnjem tržištu ne bude narušena varijacijama u stopama indirektnog oporezivanja i sistemima koji preduzećima u jednoj zemlji daju nepravednu prednost u odnosu na druge.

3. REALIZACIJA PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA EK ZA CRNU GORU za 2021.

U Izvještaju EK za Crnu Goru za 2021., u dijelu Poglavlja 16 - Porezi istaknuto je, između ostalog, sljedeće:

Ocjena i preporuke iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru 2021.

Crna Gora je umjereno spremna u oblasti oporezivanja. Sveukupno, određeni napredak je postignut u ovoj oblasti. Ostvaren je značajan napredak u implementaciji Okvira SZO Konvencija o kontroli duvana o obilježavanju duvanskih proizvoda i alkoholnih pića sa akcizna kontrolna markica. Napredak je bio ograničen u pogledu rješavanja pitanja koja su istaknuta TADAT analizom (alat za dijagnostičku procjenu poreske administracije). Usvojene su manje izmjene zakona u vezi sa porezom na dodatu vrednost (PDV) i drugim poreskim oslobođenjima. Stoga preporuke vezane za TADAT analizu i oslobađanja od PDV-a od 2020. ostaju na snazi.

U narednoj godini Crna Gora bi posebno trebalo da:

- ✓ nastavi sa sprovođenjem akcionog plana koji se bavi pitanjima istaknutim u TADAT analizi;
- ✓ ostvari dalji napredak u uklanjanju PDV i drugih poreskih oslobođenja koja nisu usklađena sa pravnom tekovinom EU;
- ✓ usvoji strateški plan u cilju daljeg razvoja kapaciteta Uprave za prihode i carine administracije i da spreči odliv kvalifikovanog i obučenog kadra.

Kada je u pitanju prva preporuka Crna Gora sprovodi aktivnosti na osnovu datih preporuka čija se realizacija prati kroz Akcioni plan:

- a. Dio preporuka se odnosi na zakonsku regulativu a dio preporuka zavisi od podrške IT sistema. Kako će se nakon dogovora sa regionalnim koordinatorom MMF-a sačiniti plan tehničke pomoći za naredne 3 godine, kontinuirano će se revidirati i Akcioni plan.
- b. Do kraja IV kvartala 2021. planirana je i izrada novog plana aktivnosti za realizaciju projekta Reforme poreske administracije (RARP) (važećim planom predviđen je završetak projekta 2023);
- c. Početak aktivnosti na implementaciji skladišta podataka (DWH)/ poslovne inteligencije (BI) u okviru projekta Reforma poreske administracije planiran je za I kvartal 2022.

Kada je u pitanju druga preporuka ista će se realizovati izmjenama Zakona o PDV koje će Ministarstvo finansija i socijalnog staranja predložiti tokom 2022. (III kvartal), i tokom 2023. (III kvartal), i tim izmjenama će se obuhvatiti usklađivanje određenih poreskih olakšica iz Zakona sa pravnom regulativom Evropske unije. Potpuna usklađenost Zakona o porezu na dodatu vrijednost će biti realizovana danom pristupa Crne Gore Evropskoj uniji.

Kada je u pitanju treća preporuka Crna Gora planira da do kraja I kvartala 2022. usvoji Kardovski plan Uprave prihoda i carina, kao i Strategiju ljudskih resursa.

4. POZICIJA POGLAVLJA UNUTAR TEMATSKOG KLASTERA

Poglavlje 16 – Porezi se nalazi u okviru klastera 3 - Konkurentnost i inkluzivni rast.

- **U okviru klastera 2 Unutrašnje tržište** postoji povezanost sa Poglavljem 4 (Sloboda kretanja kapitala) u pogledu usklađivanja Zakona o poreskoj administraciji sa Direktivom Savjeta EU 2016/2258- u vezi pristupa poreskog organa informacijama za sprječavanje pranja novca.

- **U okviru klastera 3 Konkurentnost i inkluzivni rast** posebno je prepoznatljiva konkretna međuzavisnost ovog poglavlja sa poglavljem 29 - Carinska unija, kada je u pitanju indirektno oporezivanje. Povezanost poreskog i carinskog zakonodavstva naročito se ističe u dijelu evidentiranja i naplate indirektnih poreza (PDV i akcize) prilikom uvoza, a direktna veza između poglavlja postoji i u domenu uspostavljanja, razvoja i održavanja IT sistema, posebno u pogledu primjene Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duvana. Visok stepen povezanosti, rezultirao je i spajanjem nadležnosti poreskog i carinskog organa u Upravu prihoda i carina, radi efikasnijeg sprovođenja poreske i carinske politike.

- **U okviru klastera 4 Zelena agenda i održiva** postoji povezanost sa Poglavljem 15 (Energetika) u dijelu oporezivanja električne energije i njenog usaglašavanja sa **Direktivom** Savjeta 2006/112/EU – Zajednički sistem oporezivanja PDV-a što je planirano srednjoročnim programom rada Vlade za period 2022-2024 godina, za III kvartal 2022.

- **U okviru klastera 5 Resursi, poljoprivreda i kohezija**, prepoznata je povezanost poglavlja 16 - Porezi sa poglavljem 33 - Finansijske i budžetske odredbe, u dijelu odredbi koje se odnose na PDV, što znači da će napredak u poglavlju 16 automatski značiti i napredak u poglavlju 33.

U oblasti potencijalnih mjera rane integracije iz poglavlja 16 - Porezi prepoznato je učešće Crne Gore u **Programu FISCALIS**. Fiscalis 2020 je namijenjen za podsticanje saradnje između poreskih uprava zemalja članica, kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU, s ciljem povećanja efikasnosti u radu i boljeg funkcionisanja na Internom tržištu. Program omogućava lakše povezivanje, zajedničke aktivnosti i obuke poreskih službenika, kroz seminare, radionice, studijske posjete, zajedničke kontrole i projektne grupe. Programom se finansira i nadgradnja IT sistema za lakšu razmjenu informacija između poreskih uprava, kao i za bolju komunikaciju sa poreskim obveznicima. Ovaj program je osmišljen radi efikasnije borbe protiv poreskih prevara, unapređenja administrativnih procedura i razmjene pozitivne prakse između poreskih uprava u Evropi. FISCALIS 2020 je završen u 2021. godini. U toku su pregovori za novu generaciju programa. Dio Uprave prihoda i carina koji je nadležan za poreze je korisnik navedenog programa od 2015. godine.